

Folketingets Europaudvalg

Christiansborg, den 21. maj 2003
EU-Konventssekretariatet

Til

udvalgets medlemmer og stedfortrædere
samt de danske repræsentanter i Konventet

Resumé af 22. konventssamling den 15.-16. maj 2003

Kort resumé:

Debatten om EU's institutioner viste en betydelig modstand fra EU's mindre medlemslande og fra tiltrædelseslandene mod at gå ud over de institutionelle bestemmelser i Nicetraktaten. Henrik Dam KRISTENSEN og Henning CHRISTOPHERSEN sluttede op om dette synspunkt. Der var et udbredt ønske blandt tiltrædelseslandene om at få en kommissærpost i forbindelse med tiltrædelsen. Der var dog en vis støtte til et kompromisforslag fra Beneluxlandene om at stille mod en reduceret Kommission fra 2009, under forudsætning af at der kunne opnås enighed om et ligeligt rotationsprincip.

Præsidiets forslag om en fast formand fik støtte fra især Italien, Tyskland og Frankrig. De mindre lande var mere skeptiske. Christophersen og flere andre udtalte en vis støtte til forslaget, på betingelse af at formandsfunktionerne blev nøje afgrænset i forhold til bl.a. den nye udenrigsministerfunktion.

Christophersen og Dam Kristensen foreslog at lade kommissionsformanden vælge af et valgkollegium bestående af repræsentanter fra Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter.

Et meget stort antal konventsmedlemmer så et stærkt behov for at styrke sammenhængskraften og troværdigheden i EU's udenrigspolitik og støttede i den forbindelse oprettelsen af en udenrigsministerfunktion med mandat fra Rådet og med fast sæde i Kommissionen. Der var imidlertid ikke enighed om at overlade ledelsen af udenrigsrådet til udenrigsministeren.

Et flertal argumenterede for, at flertalsbeslutninger blev den generelle beslutningsmekanisme inden for FUSP – forsvar undtaget. Der var desuden bred støtte til solidaritetsklausulen, som nogle gerne så udvidet til flere områder.

Indledning

Konventsformandens indledende bemærkninger

Hovedpunkterne på dagsordenen for denne 22. konventssamling var drøftelserne af Præsidiets udkast til afsnit IV om institutionerne samt afsnit V om EU's optræden udadtil, herunder de tilhørende artikler i forfatningstraktatens politikdel. Konventets formand Valéry Giscard d'Estaing oplyste, at der var indkommet 650 ændringsforslag vedrørende institutionerne.

Giscard d'Estaing orienterede om, at Præsidiet ville forelægge et samlet udkast til forfatningstraktat den 26. eller 27. maj, således at udkastet vil være klar inden næste konventssamling den 30.-31. maj 2003. Charteret om grundlæggende rettigheder ville indgå som en selvstændig del II, hvorved den kommende forfatningstraktat vil blive bygget op omkring følgende fire dele:

- Del I, omfattende forfatningsdelen med Unionens formål, værdier, målsætninger, kompetenceområder m.v.
 - Del II, omfattende charteret om grundlæggende rettigheder
 - Del III (tidligere del 2), der vil bestå af Unionens politikområder
 - Del IV vil indeholde traktatens generelle og afsluttende bestemmelser.
- Hertil kommer en ny præambel, som er under udarbejdelse i Præsidiet.

I forbindelse med de resterende konventssamlinger vurderede Giscard d'Estaing, at der kunne opstå behov for konsultationer mellem Præsidiet og Konventets komponenter, herunder de politiske familier. Han opfordrede til, at konventsmedlemmerne afsatte 3 arbejdsdage i forbindelse med hver af de resterende samlinger.

Tidsplanen for Konventets arbejde

På vegne af mere end 40 konventsmedlemmer forelagde konventsmedlem Maria BERGER (MEP) et forslag om at programsætte yderligere møder i Konventet i første halvdel af juni 2003¹. Uden ekstra møder ville Konventet ikke kunne fuldføre sin opgave, sagde Berger. Hun nævnte datoerne 4. juni samt 10. juni som mulige nye mødedatoer.

Flere af medunderskriverne kom med indlæg til støtte for forslaget. Hanja

¹ Forslagets ordlyd, samt listen over de 40 medunderskrivere, findes i CONV 720/03. Blandt medunderskriverne var de to danske konventsmedlemmer Jens-Peter Bonde og Lone Dybkjær.

trale områder vedrørende bl.a. miljø, transport og handel, der vil berøre såvel borgere som virksomheder. Enten som den kommende regeringskonference først vil blive indledt efter sommerferien, så hun intet til hinder for, at Konventet kunne fortsætte sit arbejde i juli måned. Europaparlamentarikerne Andrew DUFF, Elmar BROK og Olivier DUHAMEL var enige i, at der ville være behov for at fortsætte arbejdet udover den 20. juni, hvor stats- og regeringscheferne havde bedt om at modtage resultatet af Konventets arbejde.

Jens-Peter BONDE foreslog, at alle fremsatte ændringsforslag skulle bortfalde i forbindelse med forelæggelsen af Præsidiets reviderede udspil forud for næste samling. Det vil herefter være op til Konventets politiske grupper, og eventuelt andre konstellationer blandt konventsmedlemmerne, at fremsætte – eventuelt genfremsætte – helt afgørende og principielle ændringsforslag. Bonde opfordrede Præsidiets til at forelægge en række centrale spørgsmål til afstemning i plenum. Sådanne afstemningstemaer kunne eksempelvis omfatte spørgsmålet om en fast formand for Unionen, spørgsmålet om antallet af kommissærer eller holdningen til en europæisk kongres. Giscard d'Estaing afviste Bondes forslag, idet han sagde, at Konventets arbejdsmetode grundlæggende havde været og fortsat ville være baseret på konsensus.

Angående tidsplanen bemærkede Giscard d'Estaing, at Det Europæiske Råd havde en meget klar forventning om, at Konventets samlede resultat ville blive præsenteret på deres møde i Thessaloniki den 20. juni. Han foreslog at overlade det til Rådet at beslutte, om Konventet skulle have yderligere tid til at færdiggøre del III eller om stats- og regeringscheferne foretrak selv at færdiggøre arbejdet under regeringskonferencen.

Repræsentanten fra den græske regering, udenrigsminister Giorgos PAPANDREOU, henviste til, at der var truffet en klar beslutning om, at Konventets resultater skulle præsenteres for Det Europæiske Råd den 20. juni. Han var imidlertid åben over for at forelægge Rådet muligheden for, at Konventet fik yderligere et par uger til at færdiggøre del III. Dette blev modtaget med stor applaus.

Debat om Unionens institutioner

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

Generel positiv modtagelse

På trods af uenigheder om særlig Kommissionens størrelse og sammensætning, holdningen til en fast formand for Det Europæiske Råd (DER) og spørgsmålet om udenrigsministerens rolle fik Præsidiets udspil overordnet en forholdsvis positiv modtagelse i plenum. Den udbredte skepsis og misfornø-

jelse med konventsformandens lancering af dette afsnit for et par uger siden viste sig således ikke at være til hinder for en debat med forskellige opfattelser, men som samtidig demonstrerede en vilje til at indgå kompromiser.

Et stort antal konventsmedlemmer fra alle Konventets komponenter indledte deres indlæg med at fastslå følgende tre afgørende principper for Unionens fremtid:

- Ligheden mellem Unionens medlemsstater skulle fastholdes
- Der skulle ske en samtidig styrkelse af Råd, Kommission og Parlament, således at den institutionelle magtbalance ikke blev forrykket
- Fællesskabsmetoden – med anvendelse af kvalificeret flertal – måtte gøres til Unionens generelle beslutningsprocedure.

Debattens pejlemærker

Nicetraktaten

Præsidiets havde i sine introducerende bemærkninger til afsnit IV om institutionerne gjort det klart, at artikeludkastene på centrale områder rakte ud over bestemmelserne i Nicetraktaten. Dette gjaldt eksempelvis for Kommissionens sammensætning, antallet af europaparlamentarikere og definitionen af kvalificeret flertal.

Et flertal af konventsmedlemmerne – bestående af repræsentanter fra Unionens mindre medlemsstater og hovedparten af tiltrædelseslandene – vendte sig imod denne fremgangsmåde. Nicetraktatens resultat var et kompromis, der var blevet til efter lange og svære forhandlinger, og måtte derfor have en chance for at virke, lød et af argumenterne. Europaparlamentarikerne Andrew DUFF og Anne VAN LANCKER sagde derimod, at Nicetraktaten havde været en fiasko, og at det var op til Konventet at skabe et bedre resultat.

Henrik Dam KRISTENSEN mente ikke, at Præsidiets udkast i tilstrækkelig grad tog hensyn til ligestillingen mellem staterne. Han advarede imod at skabe splid om resultatet opnået i Nice og argumenterede for betydningen af, at ba-

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

lancen mellem små og store medlemslande blev fastholdt. Præsidiets definition af kvalificeret flertal som et flertal af medlemsstaterne, der repræsenterer mindst tre femtedele af Unionens befolkning, ville i for høj grad favorisere de fire største lande i EU på bekostning af de små, sagde Kristensen.

Henning CHRISTOPHERSEN understregede ligeledes betydningen af, at ligestillingen mellem små og store medlemslande blev fastholdt. Christophersen og Dam Kristensen udtalte begge støtte til ideen om at lade et valgkollegium med repræsentanter fra de nationale parlamenter og Europa-Parlamentet vælge formanden for Kommissionen.

Præsidiets udspil blev modtaget meget positivt af især de tre regeringsrepræsentanter Gianfranco FINI (IT), Dominique DE VILLEPIN (F) og Joschka FISCHER (D). FINI opfordrede til, at fællesskabsmetoden blev styrket yderligere, og DE VILLEPIN så Præsidiets udkast som en vigtig tilskyndelse til Konventet om at opnå konsensus. FISCHER fandt Præsidiets udspil velafbalanceret og opfordrede kraftigt til, at tidsplanen ikke blev overskredet.

Tidligere kommissionsformand og repræsentant fra Luxembourgs regering Jacques SANTER kom med et indlæg på vegne af BENELUX-landene, der generelt blev positivt modtaget og blev benyttet som et referencepunkt i løbet af debatten. Santer vurderede, at med Præsidiets udspil var konsensus inden for rækkevidde. Han så behov for, at fællesskabsmetoden blev yderligere styrket, og fremhævede betydningen af en stærk Kommission. Han kunne acceptere en reduceret Kommission fra 2009, under forudsætning af at der kunne opnås en aftale om et ligeligt rotationsprincip.

Forslaget om en fast formand og ledelsen af Rådet

Præsidiets forslag om at lade Det Europæiske Råd lede af en fast formand – valgt af DER – for en periode på to et halvt år med mulighed for genudnævnelse én gang, blev kommenteret i næsten samtlige indlæg. Forslaget modtog støtte fra et betydeligt mindretal, der bl.a. omfattende regeringsrepræsentanterne Joschka FISCHER (D), Gianfranco FINI (IT) og Lena HJELM-WALLÉN (S) samt kommissær Michel BARNIER, Jürgen MEYER (D) og Hubert HAENEL (F). Hovedsynspunktet var, at en fast formand kunne sikre den nødvendige kontinuitet i ledelsen, hvilket ville blive endnu mere presserende i et udvidet EU.

Et stort flertal vendte sig imidlertid imod tanken om en fast formand for DER.

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

Modstanderne talte bl.a. Jacques SANTER (LUX), Danuta HÜBNER (PL), René VAN DER LINDEN (NL), Henrik HOLOLEI (EST), Sören LEKBERG (S), Jens-Peter BONDE (MEP) og den nyvalgte finske repræsentant fra det finske parlament Jari VÍLEN. Blandtargumenterne imod en fast formand var bl.a. risikoen for derved at institutionalisere et konkurrenceforhold mellem den faste formand, udenrigsministeren og kommissionsformanden. Andre så en fast formand som et skridt i retning af centralisering af magten, der ville favorisere de største medlemslande.

Henning CHRISTOPHERSEN fandt, at forslaget om en fast formand fortjente behørig opmærksomhed. Det var imidlertid afgørende med en klar jobbeskrivelse, som nødvendigvis skulle ses i sammenhæng med de øvrige elementer i afsnittet om institutionerne, herunder ikke mindst forholdet til Unionens udenrigsminister. En fast formands vigtigste funktion ville være at fungere som

mødeleder for DER, sagde Christophersen. Han argumenterede i øvrigt for, at man bevarede rotationsprincippet i de øvrige rådsformationer. Flere andre konventsmedlemmer udtalte sig på tilsvarende måde.

Adskillige konventsmedlemmer, heriblandt Józef OLEKSY (PL), Jan KOHOUT (CZ) og Pierre LEQUILLER (F) udtalte sig til fordel for såkaldte gruppe-formandskaber i Rådet, bestående af eksempelvis 3-4 lande som ville få tildelt ledelsesansvaret i f.eks. 18-24 måneder.

Et lille antal konventsmedlemmer med Giorgos PAPANDREOU i spidsen foreslog, at formanden blev valgt af de europæiske vælgere, for derved at styrke formandens demokratiske legitimitet og udenrigspolitiske profil. Papandreou fandt frygten for, at der ville opstå et konkurrenceforhold i forhold til kommissionsformanden, ubegrundet. Det var alene et spørgsmål om at formulere en klar jobbeskrivelse, sagde han.

På tværs af de forskellige holdninger til ledelsen af DER og de øvrige rådsformationer var der en meget bred anerkendelse af behovet for øget kontinuitet i ledelsen. I denne sammenhæng fremførte adskillige konventsmedlemmer ønsket om at få udarbejdet flerårige strategiske arbejdsprogrammer.

Det lovgivende Råd

Præsidiets forslag om at etablere et særligt lovgivende Råd kunne ikke samle konsensus. Forslaget blev bl.a. støttet af de italienske konventsmedlemmer Gianfranco FINI, Lamberto DINI og Marco FOLLINI, der så det som en ge-

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

vinst for koordinationen og effektiviteten at samle den egentlige lovgivning i et særligt råd. Forslaget blev imødegået af bl.a. Peter HAIN (UK), Lena HJELM-WALLÉN (S) og Lone DYBKJÆR (M EP). Sidstnævnte så en risiko for, at det lovgivende Råd ville blive så stærkt positioneret i Bruxelles, at rådsmedlemmerne ville miste kontakten til deres hjemlande. Der var tværtimod behov for, at den europæiske dimension blev gjort til en integreret del af de nationale politiske beslutningsprocesser, sagde Dybkjær. Peter HAIN mente, at den tværgående koordination bedst fandt sted i udenrigsrådet.

GISCARD D'ESTAING svarede, at Det lovgivende Råd ville kunne styrke koordinationen af den europæiske lovgivning, uden at kontakten til hovedstæderne ville lide skade. Han gjorde opmærksom på, at ministrene i Det lovgivende Råd ville kunne ledsages af den relevante fagminister afhængig af lovgivningsområde.

Kommissionens størrelse og sammensætning

Forslaget om at reducere Kommissionen til maksimalt 15 medlemmer blev

kommenteret i mere end 50 indlæg. I langt hovedparten af konventsmedlemmer, der argumenterede for at bevare princippet om en kommissær pr. medlemsstat, taltes bl.a. Henrik Dam KRISTENSEN, Casper EINEM(AU), Hanja MAIJ-WEGGEN(MEP), Reinhard RACK(MEP) samt hovedparten af repræsentanterne fra tiltrædelseslandene. Der var udbredt enighed om, at Kommissionen alene skulle varetage fællesskabets interesser. Men man måtte ikke overse de repræsentative, legitimitetsmæssige og formidlingssmæssige funktioner, en kommissær havde i sit hjemland, lød det fra flere sider. Den slovenske parlamentariker Alojz PETERLE understregede, at især de tiltrædende medlemslande ville have brug for den erfaring, det vil give at have en kommissærpost.

Blandt støtterne af Præsidiets udkast hørte bl.a. Alain LAMASSOURE (MEP), Hubert HAENEL (F), Frans TIMMERMANN (NL) og BORREL FONTELLLES (SP). De argumenterede hovedsagelig med afsæt i argumentet om effektivitetsmæssige hensyn.

Jacques SANTER, Hannes FARNLEITNER fra den østrigske regering og flere andre argumenterede for, at alle lande som udgangspunkt skulle have hver deres kommissær. Herefter kunne man forud for dannelsen af en ny Kommission i 2009 evaluere erfaringerne og eventuelt indgå en ny aftale om at reducere

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

Kommissionens størrelse baseret på et ligeligt rotationsprincip.

Kommissionens formand

Med henblik på at styrke kommissionsformandens legitimitet foreslog Henrik Dam KRISTENSEN og Henning CHRISTOPHERSEN at lade et valgkollegium med repræsentanter fra de nationale parlamenter og Europa-Parlamentet vælge kommissionsformanden. Den svenske regeringsrepræsentant Lena HJELM-WALLÉN tilsluttede sig forslaget om at give de nationale parlamenter andel i udpegelsen af kommissionsformanden. Hun foreslog, at kandidaterne til formandsposten tog på rundrejse til hovedstæderne og præsenterede sig i de nationale parlamenter. En mindre gruppe konventsmedlemmer foreslog at lade kommissionsformanden vælge af de europæiske vælgere ved direkte valg.

En del konventsmedlemmer, herunder den polske regeringsrepræsentant Danuta HÜBNER og Andrew DUFF (MEP), argumenterede for at styrke kommissionsformandens rolle i forbindelse med fordelingen af porteføljer i Kommissionen. En Kommission med 25 eller flere medlemmer måtte nødvendigvis have en formand med stærkere beføjelser, sagde Hübner.

Europa-Parlamentet – størrelse, hjemsted og medindflydelse

Præsidents forslag var der sat et loft for antallet af europaparlamentarikere på 700. Flere af de konventsmedlemmer, der argumenterede for at fastholde bestemmelse i Nicetraktaten, nævnte eksplicit, at man burde fastholde antallet af europaparlamentarikere på 732.

Timothy KIRKHOPE (MEP) foreslog, at Europa-Parlamentet fik stærkere bemyndigelse til at kontrollere hver enkelt kommissær individuelt. HAENEL mente, at stærkere kontrolbeføjelser til Europa-Parlamentet måtte føre til, at Kommissionen – som en slags udøvende magt – ville blive sat i stand til at opløse Parlamentet. En betydelig del af konventsmedlemmerne støttede stærkere beføjelser til Europa-Parlamentet vedrørende godkendelsen af EU's budget. HJELM-WALLÉN foreslog at tildele Europa-Parlamentet lovgivningsbeføjelser inden for landbrugspolitikken og retlige og indre anliggender.

Helle THORNING-SCHMIDT foreslog, at Europa-Parlamentet fik frihed til selv at vælge sit eget, faste hjemsted. Hun blev støttet af Anne VAN LANCKER (MEP), Lord TOMLINSON (UK), Linda MCAVAN (MEP) og irske John BRUTON.

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

Øvrige institutionelle spørgsmål

Der udspandt sig en kort debat om Den Europæiske Centralbank. En gruppe af konventsmedlemmer, bestående af Giorgos KATIFORIS (GR), Anne VAN LANCKER (MEP) og Josep BORRELL FONTELLES (SP) argumenterede for at udvide bankens målsætning om prisstabilitet til også at omfatte vækst og jobskabelse. Lamberto DINI (IT) og Piia-Noora KAUPPI (MEP) mente derimod, at ECB's mandat var klart formuleret, og at der ikke var behov for at ændre på det.

Et lille antal konventsmedlemmer, heriblandt Erwin TEUFEL (D) og observatørerne Claude du GRANRUT og Manfred DAMMEYER, argumenterede for, at Regionsudvalget blev nævnt i artikel 14 som en af Unionens institutioner, og at udvalget generelt blev tildelt større beføjelser i forbindelse med kontrol af overholdelsen af nærhedsprincippet. Teufel advokerede for, at regionale ministre fik mulighed for at repræsentere deres medlemslande i ministerrådet. Han så også gerne, at de regionale parlamenter fik mulighed for at indgive sager for EU-Domstolen. Du Granrut gjorde opmærksom på, at mere end 70 pct. af EU-lovgivningen blev anvendt af regionerne, og at Regionsudvalget var et vigtigt bindeled mellem regioner og EU-institutioner.

Dammeyer foreslog at medtage både Regionsudvalget og Det Økonomiske og Sociale udvalg i artikel 14. Roger BRIESCH (observatør) fandt, at ØSU fungerede som et vigtigt talerør for det civile samfund, og foreslog i øvrigt, at ØSU tog navneforandring. Observatøren fra ØSU Emilio GABAGLIO mente, at ØSU spillede en central rolle med at fastholde de sociale spørgsmål på den po-

litiske dagsorden. Helle THORNING-SCHMIDT(MEP) var stærkt kritisk over for ØSU's fortsatte eksistensberettigelse og spurgte retorisk, om institutionens årlige budget på mere end 100 mio. euro ikke kunne anvendes bedre. Hun mente, at der var behov for en evaluering af ØSU, eventuelt med henblik på at finde en mere moderne organisationsform. Hun fremhævede i øvrigt betydningen af den fortsatte udvikling af Unionens sociale dialog.

Giscard d'Estaings forslag om oprettelsen af en Kongres blev ikke genstand for større debat. De få konventsmedlemmer, der kommenterede forslaget – eksempelvis europaparlamentarikerne Esko SEPPÄNEN, Hanja MAIJ-WEGGEN og den tyrkiske regeringsrepræsentant Abdullah GÜL – vendte sig imod forslaget.

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

Som afslutning på debatten om institutionerne noterede Giscard d'Estaing ganske kort, at Præsidiets nu ville overveje og bearbejde indlæggene nærmere. Han fremhævede særlig Benelux-initiativet som nyttigt for det videre arbejde.

Han sagde, at kohærens var et nøglespørgsmål i forbindelse med kompetence- delingen mellem EU's institutioner, og at Præsidiets og dets sekretariat arbejdede hårdt på at nå frem til en syntese. Konventet var en innovativ forsamling, hvis formål var at reformere og forbedre – ikke at fastholde status quo, afsluttede han.

Debat om EU's optræden udadtil og forsvar

Arbejdsgruppe VII og VIII som afsæt for Præsidiets udspil

Debatten om EU's optræden udadtil og EU's forsvarsdimension blev indledt af næstformand i Præsidiets Jean-Luc DE HAENE. Anbefalingerne fra henholdsvis arbejdsgruppe VII om EU's optræden udadtil – under Dehaenes ledelse – og fra arbejdsgruppe VIII om EU's forsvarsdimension – under kommissær Barniers ledelse – havde dannet udgangspunktet for Præsidiets udspil².

Kohærens i udenrigspolitikken – udenrigsministerfunktionen

Et meget stort antal konventsmedlemmer så et stærkt behov for at styrke sammenhængskraften og troværdigheden i EU's udenrigspolitik og støttede i den forbindelse oprettelsen af en udenrigsministerfunktion med mandat fra Rådet og med fast sæde i Kommissionen. Der var imidlertid ikke enighed om at overlade ledelsen af udenrigsrådet til udenrigsministeren. Ledelsen af udenrigsrådet måtte fortsat varetages af en repræsentant fra rådsformandskabet, sagde den engelske regeringsrepræsentant Peter HAIN, der generelt ønskede den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik bibeholdt som et mellemstatsligt samarbejde.

Blandt det store antal tilhængere af en udenrigsministerfunktion taltes bl.a. regeringsrepræsentanterne Dominique DE VILLEPIN (F), Joschka FISCHER (D), Gianfranco FINI (IT), Gijs DE VRIES (NL), europaparlamentarikerne Andrew DUFF og Elmar BROK samt et stort antal repræsentanter fra tiltrædelseslandene. Kommissær VITORINO gjorde opmærksom på den seneste statistik fra Euro-barometer, der viste, at mere end 70 pct. af de europæiske borgere ønskede såvel en fælles europæisk udenrigs- og sikkerhedspolitik som

² Det kan bemærkes, at kommissær Michel Barnier var forhindret i at deltage i denne del af debatten.

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

en europæisk forsvarspolitik.

DE VILLEPIN insisterede på behovet for en mere ambitiøs europæisk udenrigspolitik og var villig til at udstyre udenrigsministeren med de nødvendige instrumenter til at føre en effektiv, sammenhængende udenrigspolitik. Den tyske parlamentariker Jürgen MEYER mente, at udenrigsministerfunktionen ville tydeliggøre, at Unionen ikke var en politisk dværg, og at en sådan funktion vil kunne hindre en gentagelse af en opsplitning af Europa, som det var sket i forhold til Irak-krisen.

Den danske regeringsrepræsentant Henning CHRISTOPHERSEN sagde i sit generelle indlæg, at EU nu måtte drage en vigtig lære af den lange usikkerhedsperiode, der var opstået i kølvandet på afslutningen af den kolde krig. EU måtte være mere proaktiv, mere præcis og mere operationel, sagde han og støttede anvendelsen af kvalificerede flertalsbeslutninger vedrørende den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Den tyske regeringsrepræsentant Hans-Martin BURY – der overtog den tyske stol, efter at Joschka FISCHER havde forladt mødet – talte for, at EU's fælles udenrigspolitik blev understøttet af et fælles europæisk diplomatkorps.

Mest skeptisk indstillet over for forslaget om en koordinerende udenrigsministerfunktion var europaparlamentarikerne Jens-Peter BONDE og William ABITBOL. Bonde så en alvorlig risiko for, at udenrigsministeren ville komme fra et af de større medlemslande, hvorved de mindre landes interesser ikke vil blive repræsenteret. Han så det desuden som et tab, at en fælles europæisk optræden i FN og NATO ville kunne undertrykke de mange divergerende synspunkter blandt EU's medlemslande. ABITBOL fandt det ironisk at tale om en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og om en europæisk udenrigsminister, så længe EU reelt ikke var enige om indholdet i den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Øget anvendelse af kvalificeret flertal inden for FUSP

Spørgsmålet om at gøre kvalificerede flertalsbeslutninger til det generelle

princip førte til en del debat. Der syntes at være et betydeligt flertal blandt konventsmedlemmerne, der støttede forslaget, ikke mindst af effektivitetsmæssige hensyn. En række konventsmedlemmer – herunder Gianfranco FINI og Lamberto DINI, Elmar BROK (MEP) og De VILLEPIN – anså det for at være af vital betydning, at flertalsafgørelser i Rådet blev den generelt anvend-

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

te beslutningsmekanisme. Den spanske parlamentariker López GARRIDO fastslog, at muligheden for at træffe flertalsbeslutninger i sig selv ville fremme en konsensusorienteret proces. Enstemmighedsprincippet var derimod en åben invitation til splittelse, sagde Garrido.

Nogle konventsmedlemmer, herunder den finske regeringsrepræsentant Teija TIILIKAINEN og den belgiske regeringsrepræsentant Louis MICHEL, afviste ikke behovet for øget anvendelse af kvalificerede flertalsbeslutninger, men sagde, at man måtte være opmærksom på særligt følsomme områder, hvor det kunne være nødvendigt at fast holde enstemmighedsprincippet. Det blev også foreslået at begrænse flertalsbeslutninger til områder, hvor udenrigsministeren og Kommissionen i fællesskab fremsatte forslag.

Fleksibilitet – forstærk et samarbejde og konstruktiv afståelse

Ingen konventsmedlemmer argumenterede for at udvide beslutningsmekanismen med flertalsafgørelser til også at omfatte forsvarsområdet. En betydelig del af konventsmedlemmerne – heriblandt Lamberto DINI (IT) og Edmund WITTBRODT (PL) – støttede imidlertid Præsidiets forslag om et mere fleksibelt forsvarssamarbejde, som ville muliggøre et struktureret eller forstærket samarbejde blandt villige lande, som samtidig opfyldte visse kriterier for et højt niveau for militær kapacitet. MEYER påpegede vigtigheden af artikel 9, hvori en medlemsstat, der afstår fra at stemme, ikke forpligtes til at anvende afgørelsen, men accepterer, at afgørelsen forpligter Unionen.

Kommissær VITORINO talte om behovet for at udstyre EU med en reel kapacitet på såvel det civile som det militære område, således at EU's mange råds erklæringer kunne følges op på en ansvarlig måde. Han støttede muligheden for et struktureret samarbejde, som skulle have en meget åben karakter. Samtidig var han på linje med bl.a. den spanske regeringsrepræsentant Gabriel CISNEROS LABORDA, den polske parlamentariker Józef OLEKSY og andre repræsentanter fra tiltrædelseslandene, der fremhævede betydningen af, at EU's forsvarsdimension ikke skulle duplikere NATO, og at man fortsat prioriterede den transatlantiske forbindelse højt.

Gianfranco FINI betragtede forsvarspolitikken som et integrerende element i den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Det var ifølge Fini helt afgørende at indføre en form for forstærket samarbejde for at bevare fremdriften i forsvarssamarbejdet. Han mente ikke nødvendigvis, at der var for meget USA-

dominans i verden, men der var afgjort for lidt europæisk indflydelse, sagde

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

han. OLEKSY og andre konventsmedlemmer fra især tiltrædelseslandene kunne dog ikke på nuværende tidspunkt støtte forslaget om et særligt forstærket samarbejde på forsvarsområdet. Kimmo KILJUNEN fra det finske parlament advarede også imod det forstærkede samarbejde, idet det ville kunne modvirke den overordnede målsætning om én fælles europæisk røst udadtil.

Ifølge den spanske regeringsrepræsentant Alfonso DASTIS kunne ØMU-processen tjene som et velegnet eksempel for skabelsen af en egentlig sikkerheds- og forsvarsunion. Hubert HAENEL bemærkede, at fællesskabsmetoden ikke var alfa og omega, idet den eksempelvis ikke havde været en forudsætning for tilblivelsen af hverken Schengen-aftalen eller ØMU'en.

Parlamentarisk kontrol

En gruppe konventsmedlemmer anført af europaparlamentarikeren Johannes VOGGENHUBER slog til lyd for en bredere inddragelse af Europa-Parlamentet i forbindelse med FUSP og forsvarspolitik. Voggenhuber anså det for helt uhørt, at Unionen skulle kunne foretage militære operationer uden Parlamentets godkendelse. Han blev bl.a. støttet af MACCORMICK (MEP).

En stor gruppe nationale parlamentarikere fremhævede de nationale parlamenters afgørende indflydelse når det drejede sig om militære operationer. I sådanne tilfælde vil de nationale parlamenter under alle omstændigheder have det sidste ord, idet de dels havde bemyndigelsen til at godkende en eventuel udsendelse af tropper, dels skulle bevillige de nødvendige midler til sådanne operationer. Særlig den franske parlamentariker Hubert HAENEL stillede sig uforstående over for, at Præsidiets udkast ikke i tilstrækkelig grad afspejlede disse forhold. DEHAENE svarede, at de nationale parlamenters centrale rolle på det sikkerheds- og forsvarspolitiske område klart ville fremgå af det reviderede udkast til protokol om nationale parlamenter.

Solidaritetsklausulen – evt. udvidet anvendelse

Indsættelsen af en solidaritetsklausul i tilfælde af at en medlemsstat udsættes for terrorangreb blev overvejende positivt modtaget. Nogle konventsmedlemmer så gerne solidaritetsklausulen udvidet til også at omfatte naturkatastrofer samt ”menneskeskabte” katastrofer.

Enkelte konventsmedlemmer så også gerne medtaget en gensidig forsvarsforpligtelse som et vigtigt element i skabelsen af en egentlig sikkerheds- og forsvarspolitik. Elmar BROK foreslog, at en sådan gensidig forsvarsforpligtelse

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

kunne skabes i rammen af et forstærket samarbejde. Der var dog udbredt skepsis mod et sådant tiltag. Således argumenterede DE VRIES og OLEKSY for, at det vil kunne underminere samarbejdet i NATO, som allerede indeholdt en sådan forsvarsforpligtelse.

Øvrige debatemner vedrør ende FUSP og forsvar

En del konventsmedlemmer, herunder den østrigske regeringsrepræsentant Hannes FARNLEITNER og den polske regeringsrepræsentant Danuta HÜBNER, udtalte deres støtte til forslaget om oprettelsen af et europæisk våbenagentur og så desuden et stort behov for langsigtet strategisk planlægning.

Peter HAIN vendte sig kraftigt imod, at FUSP skulle underlægges EU-Domstolen. Han fastholdt, at såvel nye FUSP-initiativer som kontrollen af FUSP skulle være forankret i Rådet.

Adskillige konventsmedlemmer argumenterede for, at Europa-Parlamentet blev inddraget stærkere i handelspolitikken. Flere talte for, at Europa-Parlamentets rolle blev bedre defineret i forhold til indgåelse af aftaler med tredjelande og internationale organisationer. Det blev også foreslået at inkorporere udviklingsfonden i EU's samlede budget, hvorved Europa-Parlamentet vil få en central kontrolfunktion.

Kommissær Antonio VITORINO fandt det påkrævet, at Kommissionen blev udstyret med styrkede beføjelser i forbindelse med indgåelse af internationale aftaler, på områder hvor Kommissionen i forvejen havde kompetencen. I et udvidet EU ville det være absurd og meget tidskrævende at fastholde kravet om national ratifikation i sådanne tilfælde, sagde Vitorino.

Den irske regeringsrepræsentant Dick RO CHE vendte sig imod udviklingen af et fælles europæisk forsvar og gjorde opmærksom på, at Irland af forfatningsmæssige grunde under ingen omstændigheder kunne indgå i et sådant samarbejde.

Dehaenes opsummering

DEHAENE konstaterede med tilfredshed, at der tilsyneladende var udbredt tilfredshed med, at alle artikler vedrørende den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik nu var samlet i et afsnit i forfatningstraktaten.

Han noterede, at der havde været bred støtte til oprettelsen af en udenrigsmi

- Fejl! Ukendt argument for parameter. -

nisterfunktion, men at der var behov for en bedre kompetenceafgrænsning i forhold til Kommissionen og Rådet.

Et flertal havde støttet en udvidet anvendelse af kvalificeret flertal inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, mens et mindretal fandt, at Præsident her var gået for vidt, sagde han.

Solidaritetsklausulen havde også fået bred tilslutning, bemærkede Dehaene. Mange havde opfattet forsvarsdimensionen som en integreret del af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, konstaterede han. Der var tilslutning til en styrket kapacitet på forsvarsområdet og bred støtte til et europæisk våbenagentur. Dehaene havde bemærket en vis støtte til artiklerne om struktureret samarbejde og et tættere og nsidigt forsvarssamarbejde inden for rammerne af Unionen. Han havde imidlertid også noteret et udbredt ønske om at styrke den transatlantiske dialog og at bevare et afbalanceret forhold til NATO.

Endelig havde Dehaene noteret sig visse konventsmedlemmers ønske om at inddrage Europa-Parlamentet stærkere i kontrollen af handelspolitikken. Nogle havde desuden foreslået at indkorporere udviklingsfonden i EU's budget, hvilket også ville styrke Europa-Parlamentets kontrolfunktion.

Der udestår fortsat et stort arbejde, men konsensus er inden for rækkevidde, sagde Dehaene afslutningsvis.

Med venlig hilsen

Peter Riis

(Løbenr. 20416)